TOR:s yttrande

Familjebeskattningen

Genom remiss den 21 februari 1969 har Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund beretts tillfälle avgiva yttrande över familjeskatteberedningens betänkande "Individuell beskattning" I och II (Fi 1969:4 och 5). I anledning härav får förbundet anföra följande.

Från förbundets utgångspunkter och då de av beredningen framlagda förslagen uppges avse endast tekniska lösningar av en övergång till en individuell beskattning, finner sig förbundet endast böra yttra sig om de verkningar för taxeringsarbetet, som blir en följd av de olika av beredningen framlagda alternativen för en övergång till en renodlad eller modifierad särbeskattning.

Förbundet finner det för taxeringsarbetet vara av största vikt, att reglerna för den direkta beskattningen är utformade så, att de kan fungera utan alltför omfattande och rigorösa kontrollåtgärder. Frånsett att sådana åtgärder för taxeringsmyndigheterna medför en ökad belastning i arbetet, skapar de hos de enskilda skattebetalarna — i synnerhet om dessa har svårt att själva överblicka skattereglerna — missförstånd och även irritationer gentemot myndigheterna.

Det ligger i sakens natur, att en övergång till en renodlad särbeskattning, utformad så som beredningen angivit i Alt. I, i hög grad skulle avlasta taxeringsapparaten från uppgifter genom att reglerna för familjebeskattningen helt bortfaller. Deklarationsblanketterna skulle därvid avsevärt kunna förenklas och den belastning på myndigheterna, som sammankopplandet av två makars deklarationer utgör — i synnerhet om makarna taxeras i olika distrikt — skulle försvinna. Även enligt det av beredningen föreslagna Alt. II skulle i väsentliga delar lättnad i taxeringsarbetet uppkomma. Detta gäller vid en tillämpning av föreslagna regler för såväl "yngre" som "äldre" familjer. För de senares beskattning är det en påtaglig fördel, att den grupp för vilken de särskilda kompensationsreglerna avses gälla avgränsats schablonmässigt i förhållande till ålder och inkomst och att sålunda en individuell behovsprövning inte behöver ske. Någon större belastning på taxeringsorganisationen torde kompensationsreglerna därför inte utgöra. Däremot synes reglerna för de skattskyldiga så pass invecklade till sin innebörd, att de skattskyldiga i många fall kommer att få svårt att själva beräkna skatten på sin inkomst.

Vid en tillämpning av det av beredningen föreslagna Alt. II måste fortfarande vid taxeringen beaktas civilstånd och barnförekomst. Detta gäller såväl vid de allmänna avdragen som vid frågan om huruvida skattereduktion respektive skatteförhöjning skall ske. Den enda påtagliga lättnad av taxeringsarbetet som skulle uppkomma är att kommunalskatteavdraget bortfaller.

Mot de vinster i kontrollhänseende, som enligt vad ovan sagts skulle uppkomma i synnerhet vid Alt. I och II, måste vägas den ökade belastning på taxeringsnämnderna, som enligt alla alternativen blir följden av att de för närvarande s. k. faktiskt sambeskattade skall beskattas individuellt. De svårigheter för taxeringsmyndigheterna, som ansetts förenade med att lösa frågan om denna grupps beskattning, torde hittills ha utgjort ett starkt

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-28 07:17:46

skäl mot särbeskattning. Även om gruppen tenderar att minska, kvarstår problemen vid beskattningen. De avsevärda skattelättnader, som två makar kan uppnå genom en lämplig fördelning sinsemellan av inkomsterna, inbjuder till dylika fördelningar.

De av beredningen föreslagna reglerna för åtnjutande av makelön synes vid en första anblick kunna vara en god hjälp vid kontroll av avdragets berättigande. Reglerna torde dock i många fall medföra avsevärda bevissvårigheter för de skattskyldiga. Vid det praktiska taxeringsarbetet kan det även befaras, att det inte blir möjligt att tillämpa reglerna så formellt som beredningen synes avse. Förbundet tänker då närmast på det stora antal familjejordbruk och på rörelser av typ lanthandel m. m., där makarna gemensamt deltar i arbetet, och vilka verksamheter ofta lämnar förhållandevis låga överskott. I många av dessa fall kan det tänkas vara svårt att vid beskattningsårets början förutse utrymmet för makelön. Att då avtala om viss lön, inbetala preliminär skatt m. m. synes praktiskt omöjligt. Skulle så ha skett men årets överskott inte ger utrymme för makelön, förefaller det obilligt att vidhålla en taxering för medhjälpande maken, grundad på inbetald preliminär skatt.

Eftersom det inte torde tillhöra vanligheterna, att äkta makar strängt iakttager formaliteter i sina ekonomiska mellanhavanden, synes åtskilliga tillämpningsproblem kunna uppkomma. Har någon formalitet inte iakttagits, kan det i många fall ändå framstå som skäligt att medge avdrag för makelön. Omvänt kan det i många fall, där formaliteterna strängt iakttagits, framstå som tveksamt om avdrag för makelön bör medges. Innan en fast praxis utbildat sig för taxering av den grupp skattskyldiga det här är fråga om, kan det befaras att taxeringsmyndigheterna ställs inför åtskilliga svårlösta och grannlaga taxeringsproblem.

När det gäller beskattningen av kapitalinkomster föreslår beredningen vid tillämpning av Alt. III en sambeskattning med den konstruktionen, att nämnda inkomster skall beskattas som om de uppburits av den av makarna som har den högsta arbetsinkomsten. Även om åtskilliga problem med skatteflyktstransaktioner kan uppkomma vid en särbeskattning av kapitalinkomster, hade det ur taxeringssynpunkt varit önskvärt, att även kapitalinkomster kunnat beskattas individuellt. Alt. III innehåller redan tidigare många komplicerade bestämmelser, som innebär svårigheter för de skattskyldiga att överblicka skattekonsekvenserna och tillämpningssvårigheter för taxeringsmyndigheterna. Beskattningen av kapitalinkomsterna medför ytterligare svårigheter genom de avgränsningar av dessa inkomster mot arbetsinkomster, som måste ske vid taxeringen. Här uppkommer problem likartade dem som uppkommer vid bedömandet av skäligheten av makelön på grund av att gränsdragningen mellan arbetsinkomster och kapitalinkomster i förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse knyts till ägarens arbetsinsats.

Förbundet ifrågasätter, om inte det skattebortfall, som skulle bli följden av en undantagsregel för vissa mindre kapitalinkomster i likhet med vad som för närvarande gäller vid den frivilliga särbeskattningen (belopp ej överstigande 1.000 kronor), skulle uppvägas av avsevärda lättnader i taxeringsarbetet.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-28 07:17:46